

ΓΡΑΦΕΙΑ
ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΕΙΑ

ΤΑ ΠΑΤΡΙΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ
ΕΙΣ 20,000
ΑΝΤΙΤΥΠΩΝ
ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ
ΔΩΡΕΑΝ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΩΝ ΑΜΥΝΗΣ

Εκδιδόμενον τῇ ἐπιμελείᾳ ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν κ. κ. Γ. Ν. Χατζιδάκι, Κ. Γ. Ζηλίου καὶ Ι. Μ. Δαρβέγγη διευθύνοντος.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΗΠΕΙΡΩΤΑΣ

«Μὴ μᾶς ἐγκαταλείψητε!»
Μὲ τὰς τρεῖς αὐτὰς λέξεις, αἵτινες ὡς γοερὰ κραυγὴ
οὐκ οὐκ ἐξ Ἡπείρου, τελειώνει πλῆθος ἐπιστολῶν στελ-
μένων δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ ἀδελφούς.
«Τὰς ἀγίας αὐτὰς ἡμέρας διερχόμεθα ἐν φρικτῇ ἀγω-
γῇ περὶ τῆς μελλούσης τύχης μας».
Οὕτω πως ζωγραφίζει τὴν ἐν Ἡπείρῳ κατάστασιν
ἐρος γράφων· καὶ ἄλλος πάλιν ἐπιλέγει·
«Καλύτερα νὰ μὴν ἐξυπνήσωμεν ζῶντες τὴν ἡμέραν,
ὅτ' ἦν δούλοι πάλιν θὰ γίνωμεν ὑπὸ νέον ζυγόν.»
Φανταζόμεθα τὸ ἄλλος τὸ ὑπαγορεύον τοὺς σπαρ-
τακούς τούτους λόγους· ἀλλ' ἀδελφοί, ποῶς ὠμίλησε
τὴν περὶ ἐγκαταλείψεως ἢ ποῶς δὲν συναισθάνεται τὴν
γωνίαν τῆς ψυχῆς σας; Τίνος τὴν χαρὰν διὰ τὰ ὅσα
ἐγάλα καὶ ὠραῖα ἐπετελέσθησαν κατὰ λήγον ἔτος δὲν
κιάζουν τὰ σύννεφα, τὰ ὅποια καλύπτουν ἀκόρρητον
ρίζοντά σας, καὶ τίνος ἡ καρδιά δὲν εἶναι ἐτοιμία εἰς
τὴν ὁσὶν ὁσὶν χάριν καὶ ὅλων μὲν τῶν πολυαγαπημένων
ἀδελφῶν, ἐξαιρετικῶς δ' ὑμῶν, κατὰ τῶν ὁποίων ἐπι-
τρέμματα ἢ ἀπειλὴ τοῦ ἀπαισιωπάτου τῶν κινδύνων τὴν
παύριον τῆς ὑψίστης τῶν ἀγαλλιάσεων;
Νὰ εἰσθε βέβαιοι. Ἡ Μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοί σας δὲν
ἔσας ἐγκαταλείβουν ποτέ. Πρὸ παντὸς ὅμως σεῖς μὴ
ἐγκαταλείψητε ἑαυτοὺς οὔτε εἰς τὸν φόβον οὔτε εἰς τὴν
πελπίσιν. Οἱ ἐχθροὶ ἔχουσι διαρκῶς ἐστραμμένα τὰ
βλήματα ἐπάνω σας καὶ ὅσον περισσότερον σὰς βλέπουν
ὀδισμένους καὶ ἀπηλπισμένους τόσοον περισσότερον χαί-
ρουσι καὶ θεωροῦσιν ἐπιτυχάνοντα τὰ ἀρπακτικὰ σχέ-
διά των.
Δὲν εἶναι καμμία ἀνάγκη νὰ πεισθοῦν ὅτι θὰ εἰσθε
πολύ δυστυχεῖς ἐὰν ἀπωλέσητε τὴν μόλις ἀποκτηθεῖσαν
λευθερίαν σας, διότι αὐτὸ τὸ ἐννοοῦν κάλλιστα. Οὔτε εἰ-
ναι ἀνάγκη νὰ μάθουν ὅτι ἐὰν κατελάβανον τὰ μέρη
σας θὰ ἐβάδιζον ἐπὶ ἐρείπιων καὶ πτωμάτων, διότι καὶ
αὐτὸ δὲν θὰ τοὺς ἐλύπει μεγάλως.
Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον πρέπει νὰ ἐννοήσουν καλῶς καὶ ἡρ-
ώσαν ἤδη νὰ τὸ ἐννοοῦν, εἶναι ὅτι οὔτε ἀπὸ τὸν νοῦν σας
ἐπέρασεν ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ὑποδουλωθῆτε, καὶ ὅτι
κεῖνος ὁ ὁποῖος θὰ ἐπεχείρη τὸ τοιοῦτον θὰ εὕρισκεν
ἐπέναντί του τὸ σπαθὶ σας καὶ τὸν Θεόν σας.
Οὔτε ἐπὶ ἐρείπιων δὲ οὔτε ἐπὶ πτωμάτων θὰ βαδίσουν
ἐπιδρομεῖς, ἵνα ἀνενόχλητοι συνοικίσουν τοὺς ἀπίστους
καὶ τοὺς λαζαρόνους παρὰ τοὺς τάφους τῶν πατέρων
σας. Θὰ εὕρουν εἰς τὰ ὅριά σας τείχη ἀπόρθητα, τὰ
ἴσθη, εἰς τὰ ὅποια πάλαι ἡ ἐλληνικωτάτη σας καρδιά.

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Κυριακὴ Χριστοῦ γεννήσεως.

(Ματθ. 2, 1—12).

Κείμενον.

Τοῦ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν ¹ Βηθλεὲμ τῆς ² τῆς Ἰου-
δαίας, ἐν ἡμέραις ³ Ἡρώδου τοῦ Βασιλέως, ἰδοὺ ⁴ μά-
γοι ἀπὸ ἀνατολῶν ⁵ παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα λέ-
γοντες. Ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;
εἶδομεν γὰρ αὐτοῦ ⁶ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ⁷ ἀνατολῇ, καὶ
ἤλθομεν ⁸ προσκυνῆσαι αὐτῷ. Ἀκούσας δὲ Ἡρώδης ὁ
βασιλεὺς ⁹ ἐταράχθη, καὶ ¹⁰ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐ-
τοῦ καὶ συναγαγὼν πάντας ¹¹ τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ¹²
γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν, ποῦ ὁ
Χριστὸς γεννᾶται· οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ. Ἐν Βηθλεὲμ τῆς
Ἰουδαίας· οὕτω γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου. Καὶ
σὺ Βηθλεὲμ, ¹³ γῆ Ἰούδα, ¹⁴ οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ¹⁵
ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ¹⁶ ἐξελεύσεται ¹⁷
ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τοῦ Ἰσραὴλ.
Τότε Ἡρώδης ¹⁸ λάθρα καλέσας τοὺς μάγους, ¹⁹ ἠκρί-
βωσε παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος
καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπε. Πορευθέντες ἀκρι-
βῶς ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὶ δὲ εὕρητε, ἀπαγ-
γεῖλάτε μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. Οἱ
δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν. Καὶ ἰδοὺ ὁ
ἀστήρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ ²⁰ προῆγεν αὐτοὺς,
ἕως ἐλθὼν ἔστη ἐπάνω, οὗ ἦν τὸ παιδίον· ἰδόντες δὲ
τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα, καὶ ἐλ-
θόντες εἰς τὴν οἰκίαν εὗρον τὸ παιδίον μετὰ τῆς Μα-
ρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν
αὐτῷ καὶ ἀνοίξαντες ²¹ τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσή-
νεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν
καὶ ²² χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ²³ ἀνακάμψαι πρὸς
Ἡρώδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν
αὐτῶν.

Σημειώσεις.

1) Βηθλεὲμ=οἶκος ἄρτου. 2) Τῆς Ἰουδαίας πρὸς διακρί-
σιν τῆς ἐτέρας Βηθλεὲμ τῆς ἐν τῇ φυλῇ Ζαβουλὼν. 3) Ἡρώδης
Ἰουδαῖος τὸ γένος ἀνηγορεύθη βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας ὑπὸ τῆς βω-
μαϊκῆς γενομένης τῇ 40 π. Χ. 4) Μάγοι=ἀστρολόγοι ἐξ Ἀνα-
τολῆς 5) Παρεγένοντο=ἤλθον. 6) Τὸν ἀστέρα, φε-
ρόμενον οὐράνιον. 7) Ἐν τῇ ἀνατολῇ=χώρα. 8) Προσκυνῆσαι
σαῖς αὐτῷ=ἀπονεῖμαι αὐτῷ τὴν εἰς βασιλέα τιμὴν. 9) Ἐτα-
ράχθη=φοβηθεὶς μὴ ἀπολέσῃ τὴν βασιλείαν. 10) Πᾶσα ἐννοη-
τέον=πόλις. 11) Τοὺς ἀρχιερεῖς=καταργηθείσης ὑπὸ Ἡρώ-
δου τῆς ἐκκλησίας τῶν ἀρχιερέων ὑπάρχοντες περισσότεροι τοῦ ἐνὸς
τοιοῦτοι πεσπαυμένοι. 12) Γραμματεῖς=οἱ ἀντιγράφωντες τὰς
γραφὰς καὶ μελετῶντες αὐτάς. 13) Ἡ γῆ Ἰούδα=τόπος ἀνήκων
εἰς τὴν φυλὴν Ἰούδα. 14) Οὐδαμῶς ἐλαχίστη=μεγίστη
15) Ἐν τοῖς ἡγεμόσιν=προκειμένοις περὶ τῶν ἡγεμόνων
Ἰούδα. 16) Ἐξελεύσεται=λήψεται τὴν ἀρχὴν. 17) Ἡ γού-
μενος=ἡγούμενος. 18) Λάθρα=κρυφίως καὶ μετὰ πανουργίας.
19) Ἡκρίβωσε=ἀκριβῶς ἠρεύνησε καὶ ἔμαθε. 20) Προῆ-
γεν αὐτοὺς=προεπορεύετο ἔμπροσθεν αὐτῶν. 21) Θησαυ-
ροὺς, τὰς θήκας τῶν πολυτίμων αὐτῶν πραγμάτων. 22) Χρημα-
τισθέντες κατ' ὄναρ=λαβόντες ἐκ Θεοῦ ἀποκάλυψιν ἐν
ὄνειρῳ. 23) Ἀνακάμψαι=ἐπιστρέψαι εἰς τὰ ὀπίσω.

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΑ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

(Ἐκ τῆς πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῆς· Δ' 1—8)

Ἡ ἐκ τῆς πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῆς ἀναγινωσκόμενη περικοπή, κατὰ τὴν ἐπέτειον ἐορτῆν τοῦ μεγίστου διὰ τὸν κόσμον γεγονότος, τῆς ἐλευθέρως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ κόσμῳ, λίαν ἐπίκαιρος παρίσταται κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο διὰ τὸν ἐλευθερωθέντα Χριστιανισμόν.

«Ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ» ὅτε ἦλθεν ὁ κατάλληλος χρόνος ὅποτε πλέον ἡ ἀνθρωπότης βεβρυμένη ὑπὸ τῆς ἀμαρτίας δὲν ἠδύνατο πλέον ν' ἀνθέξη, ὅτε τοῦτέστιν ἦλθεν ὁ ὑπὸ τοῦ πανκράτους Θεοῦ προσδιορισμένος χρόνος ὅπως ἐξαχθῶμεν τοῦ σκότους καὶ τοῦ αἰωνίου θανάτου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ὅστις μόνος αὐτὸς ἦτο δυνατόν, μὴ μετέχων τῆς ἀμαρτίας νὰ σώσῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος διχαλάσων αὐτὸ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἱκανοποιῶν τὴν θείαν δικαιοσύνην. «Γεννώμενον ἐκ γυναικὸς» γεννηθεὶς ὡς ἄνθρωπος ἐκ γυναικὸς, ἀνθρώπινον τούτεστι σάρκα λαβὼν· τοῦτο δὲ αἶνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν· διὰ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως καθιστάμεθα πάντες υἱοὶ Θεοῦ ὡς υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ Χριστὸς, ὅστις ἀνάγει ἡμᾶς πρὸς τὸν πατέρα.

Ὅτι δὲ ἐστε υἱοὶ Θεοῦ ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν κρᾶζον ἄββ ὁ πατήρ· «Ἀποδείξτε λοιπὸν τοῦ ὅτι κατέστημεν υἱοὶ Θεοῦ εἶνε τὸ ὅτι πλέον προσαγορεύομεν τὸν Θεὸν διὰ τῆς λέξεως «πάτερ», ἢν πανταχοῦ τοῦ Εὐαγγελίου ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μεταχειρίζεται καὶ διδάσκει ἡμᾶς νὰ μεταχειριζώμεθα λέγων υἱοὶ Θεοῦ ἐστε πάντες». Λέγων δὲ ἀπνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐννοεῖ ὁ ἀπόστολος τὸ πνευματικὸν χάρισμα τὸ ὁποῖον παρὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἐλάμβανον· κρᾶζον ἄββ ὁ πατήρ· τὸ χάρισμα δὲ τοῦτο εἶναι ἡ ἀδεια, ἢν ἔχομεν, ὡς ἐδίδαξεν ἡμᾶς ἐν τῇ Κυριακῇ προσευχῇ ὁ Κύριος, νὰ λέγωμεν «πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· κλπ.».

«Ὡστε οὐκέτι εἰ δούλος ἀλλ' υἱὸς» ὥστε δὲν ἔχομεν πλέον σχέσιν δούλου πρὸς Κύριον ἀλλὰ υἱὸς πρὸς πατέρα, ὅντες δὲ υἱοὶ εἴμεθα καὶ κληρονόμοι τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἐλευθερία λοιπὸν τοῦ Χριστοῦ εἶναι οὐ μόνον ἡ αἰτία τῆς ἐλευθέρωσης ἡμῶν ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμαρτίας ἀλλὰ καὶ ὁ πάροχος τῆς κληρονομίας τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ἐξ ἀντιστοίχου πρὸς τὰ σημερινὰ γεγονότα, ὅτι λαμπρῶς ταῦτα ἐφαρμόζονται. Ἐξ ὑπαιτιότητος τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ ἐνεκα ἄλλων αἰτιῶν τὸ ἔθνος ἡμῶν ὑπετάγη εἰς βαρβαρότατον ζυγόν. Ἐπὶ τετρακόσια ἔτη κατὰ τὴν ἐπέτειον ἐορτῆν τῆς ἀγίας ταύτης ἡμέρας τέσσαρα περίπου ἑκατομύρια χριστιανῶν στενάζοντα ὑπὸ ἀλλοθρήσκου πτέραν δὲν ἐτόλμων νὰ ψάλωσιν ἐλευθέρως τὸ «Χριστὸς γεννᾶται· δοξάζσατε». Τὰ στήθη, τὰ ὑπὸ τῆς δουλείας συνεσταλμένα, δὲν ἀντειχόν εἰς τὴν ἀρμόζουσαν ἐπὶ τῇ ἐορτῇ ταύτῃ χερὰν καὶ ὁ στεναγμὸς βαρὺς ἦκουτο ἀντὶ τῆς ψαλμωδίας· ἦλθεν ὅμως τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου καὶ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Χριστὸν αὐτοῦ ἀνὰ τὰ Ἑλληνικὰ ἐδάφη, ὅστις κατακόψας τὰς δουλικὰς ἀλύσεις ἠλευθέρωσε τὸ πλεῖστον τοῦ υποδούλου Χριστιανισμοῦ, οὕτω δὲ ἔλαβον καὶ οἱ μέχρι τοῦδε δοῦλοι τὴν υἰοθεσίαν καὶ ἐπανήλθον εἰς τοὺς κόλπους τῆς μητρὸς Ἑλλάδος, μέτοχοι γενόμενοι τῆς κληρονομίας τῆς μητρὸς αὐτῶν.

ΕΘΝΙΚΗ ΜΟΥΣΑ

ΟΙ ΦΡΑΓΚΟΙ

Χήρας ὑγίης ἐγεύετο σὲ μαρμαρένια τάβλα, χρυσᾷ τὸν τὰ πηροῦνιαν τοῦ κ' ὀλάργισα τὰ πιάτα, κ' ἡ κόρη ἀπὸ τὸν κερνὴ ἀσημοκουκλωμένη. Κ' ἡ μάνα τοῦ στή μιά μεριά φθάνει ξαγριμένη. —Γεύεσαι, γιέ μου, γεύεσαι, καὶ οἱ Φράγκοι σὲ πλακῶσαν. —Πρόβαλε, μάνα μου, νὰ ἰδῇς πῶς αἱ χιλιάδες εἶναι, καὶ ἂν εἶναι δύο, νὰ χαίρωμαι, καὶ ἂν εἶναι τρεῖς νὰ πίνω, καὶ ἂν εἶναι περισσότεραις, σελώσετε τὸν μαῦρο. —Ἐβγάλα, γιέ μου, καὶ εἰδὲ τσοι μὰ μετρημὸν δὲν ἔχουν. —Σελώσετε τὸν μαῦρό μου, καλοσελώστε τον, καὶ δὲς μου, μάνα, τὸ σπαθί τ' ἀγκωνισταντινῶτο, νὰ βγῶ νὰ ἰδῶ τὸν πόλεμον, ποὺ κάνουνε οἱ Φράγκοι. —Μαῦρέ μου, γοργογόνετε καὶ ἀνεμοκουκλωμένη, πολλαὶ φορὶς μ' ἐγλύτωσε ἀπὸ βαρελαῖς φουρτούνας, καὶ ἂν μὲ γλυτώσης καὶ ἀπ' αὐτῇ θὰ σὲ μαλαματωῶ· τὰ τέσσερά σου πέταλα χρυσᾷ θὰ σοὺ τὰ κάμω, τὰ δακτυλίδια τῆς ξανθῆς σκάλας καὶ χαλινάρια. Στὸ ἔμπα χιλιοὺς ἔκοψ'· στὸ ἔβγα δύο χιλιάδες, κ' εἰς τ' ἄλλο στριφογύρισμα δὲν ἤρριξε νὰ κόψῃ. Καὶ ὁ οὐρανὸς ἐσείστηκε καὶ ἡ θάλασσα μουγκίστη.

ΑΙ ΜΕΜΨΙΜΟΙΡΙΑΙ

Ἐγκεῖται ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ἡμῶν φύσει τὸ νὰ λητμον μὲν τὰ πολλὰ κακὰ τοῦ παρελθόντος, συνήθως τὰ μικρότερα νὰ μνημονεύῃ δὲ μόνον τὰ καλὰ καὶ δὴ οὕτω νὰ μακαρίζοι τοὺς παλαιούς καλοὺς καιροὺς, τὸν χρυσοῦν αἰῶνα τῶν ἀρχαίων ποιητῶν. Ἐπ' ἰσῆς ἐγκεῖται ἐν τῇ φύσει ἡμῶν καὶ ἀδυνατέσκεται καὶ αἱ μεμψιμοιρίαι πρὸς τὰ παρόντα. Τοσάκι καθ' ἑκάστην προσκρούομεν πρὸς μυρία ἐμπόδια ἐν τῷ βίῳ, τοσάκις πάσχομεν ἐκ τῆς κακίας τῶν πλησύν ἢ ἐκ τῶν ἐκ τῶν συνθητῶν τῆς κοινωνίας, τοσάκις τὰ πράγματα βαρύνουσιν οὐχὶ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας καὶ εὐχὰς ἡμῶν, καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰς εὐλογητάς καὶ ἀρίστες, ὥστε αἱ μεμψιμοιρίαι αὐταὶ εἶναι τῇ ἀληθείᾳ οὐ μόνον εὐνόητοι ἀλλὰ καὶ σφόδρα δικαιολογημένοι. Ἄλλοτε ἦσαν καλοὶ ἄνθρωποι, ἄλλοτε τὰ ἔθνη ἦσαν ἀγὰ καὶ ἀπλᾶ, ἄλλοτε ἦσαν τὰ πράγματα τοῦ βίου εὐθηνά, ἄλλοτε ὑπῆρχε καλὴ πίστις εἰς τὰς συναλλαγὰς, ἄλλοτε ὑπῆρχε ψάρι, κυνήγι, ἄλλοτε, ἄλλοτε, ὁλονέν ἄλλοτε, τώρα, τώρα ὅλα ἐχάλασαν.

Αἱ μεμψιμοιρίαι αὗται, πάντοτε ἀποτέλεσμα τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας, εἶναι μὲν κατὰ κανόνα σχεδὸν ἀείποτε ἀνίστορητοι καὶ ἐσφαλμένοι καὶ συνήθως πικραίνουσι καὶ δηλητηριάζουσιν τὸν βίον ἡμῶν, ἀλλ' οὐχ ἦτοσαν ὠφελούσι ἡμᾶς· διότι ἀποτελοῦσι τὴν πρώτην ἀφορμὴν πάσης προόδου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καθόλου. Λέγομεν ταύτας ἀνιστορήτους καὶ ἐπομένως ἀφελέστεροι, ἀπονηρότεροι ἦσαν βεβρωμένοι καὶ ἐπομένως ἀφελέστεροι, καλοὶ καὶ κακοί. Ἀμαθές βεβρωμένοι, ἀλλὰ χρηστότεροι, δικαιοτεροι, φιλικώτεροι, τιμιώτεροι, ἐν συνόλῳ λαμβανόμενοι, δὲν ἦσαν οὐδέποτε ὅλως τοῦναντίον σήμερον διὰ τῆς παιδείας, διὰ τῆς ἐπικοινωνίας πρὸς ἄλλους λαοὺς, διὰ τῆς καθολικῆς εὐπορίας κλπ. καὶ οἱ ναυτικοὶ ἡμῶν καὶ οἱ ἔμποροι καὶ οἱ ἐπιστήμονες ἔγιναν καὶ εἶναι ἐν γένει τιμιώτεροι εἰς τὰς συναλλαγὰς τῶν, ἀκριβέστεροι εἰς τὸν λόγον τῶν, καὶ οἱ πολλοὶ ἡμερώτεροι, φιλικώτεροι. Ἀς ἀναλογισθῇ ἕκαστος πόσα καὶ πόσα κακὰ συνεπήγετο ἄλλοτε ὁ πόλεμος, ὡς ἀναλογισθῇ τὰς αἰχμαλωσίας τῶν γυναικοπαίδων καὶ τοὺς ἐξανδραποδισμούς αὐτῶν, τοὺς φόνους τῶν ἀόπλων καὶ τῶν αἰχμαλώτων, τὰς πυρπολήσεις τῶν πόλεων κλπ. καὶ ὡς ἀντιπραδῆλη ταῦτα πρὸς τὴν σημερινὴν περιθάλψιν καὶ αὐτῶν τῶν αἰχμαλώτων τοῦ ἐχθροῦ στρατιωτῶν, τὴν θεραπείαν τῶν τραυματιῶν, φίλων

καὶ ἐχθρῶν ἀπὸ κοινοῦ, τὴν ἀσφάλειαν καὶ περιθάλψιν μάλιστα καὶ τῶν ἀόπλων κλπ. Ἐπειτα ὡς ἀναλογισθῇ τὰ ἔργα τοῦ Ἑυφροῦ Σταυροῦ, καὶ τὰ ἄλλα πολυάριθμα νοσοκομεῖα τὰ τοσούτους ἀνθρώπους σφάζοντα ἐν πολέμῳ καὶ ἐν εἰρήνῃ, ἔπειτα συντάξεις, τὰ ὀφρανοτροφεία, τὰ πτωχοκομεῖα καὶ τὰ ἄλλα πολυάριθμα φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα, ὧν τὰ πλεῖστα ἡγνούν οἱ παλαιότεροι αἰῶνες, καὶ τότε βεβαίως θὰ κρίνῃ δικαιοτέρον περὶ τῶν νῦν χρόνων.

Εἴπομεν ὅτι αἱ μεμψιμοιρίαι ἡμῶν αὗται εἶναι ἡ πρώτη ἀφορμὴ πάσης ἡμῶν προόδου. Διότι ἀκριβῶς τούτου ἕνεκα διότι οὐδέποτε εἴμεθα εὐχαριστημένοι μὲ τὴν παρούσαν κατὰστασιν ἡμῶν καὶ οὐδέποτε ἀρκούμεθα εἰς ὅ, τι ἔχομεν, ἀλλὰ πάντοτε ὡς ὑπὸ ἀνωτέρως τινὸς δυνάμεως ὠθούμενοι ἀείπομε ἐπιζητοῦμεν νὰ βελτιώσωμεν τὴν θέσιν μας, νὰ αὐξήσωμεν τὴν περιουσίαν μας, τὰς γνώσεις μας, τὰς σχέσεις μας, τὰς ἐργασίας μας κ.λ.π., ἀκριβῶς τούτου ἕνεκα προοδεύομεν καὶ μαζὶ μὲ ἕνα ἕκαστον ἐξ ἡμῶν προοδεύει καὶ σύμπασα ἡ κοινωνία, σύμπαν τὸ ἔθνος· ὅτι ἐκεῖνα δὲ τὰ ἔθνη ὅσα ἀρκούνται εἰς ὅσα ἔχουν, ὅσα εἶναι εὐχαριστημένα μὲ τὴν κατὰστασιν τῶν, ὅπως οἱ πλεῖστοι λαοὶ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς, μένουσι στάσιμοι καὶ καταβάλλονται εὐκόλως ἐν τῷ ἀγῶνι τοῦ βίου. Τοῦναντίον δὲ ὅσοι λαοὶ ἀδιαλείπτως κινεῖται, οὐδέποτε εἶναι εὐχαριστημένοι μὲ τὰ παρόντα ἀλλ' ἀείποτε ἐπιδιώκουσι καὶ καλῶτερον, μεγαλύτερον, ὅπως ἐκαμνον οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες τὸ πάλαι καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι καὶ οἱ Ἀμερικανοὶ σήμερον, οὗτοι εὐδοκίμοισιν ἐν τῷ βίῳ, γίνονται ἰσχυροὶ, πλούσιοι, ἐπιστημονικώτεροι, εὐγενέστεροι, ἀληθῶς πολιτισμένοι ἄνθρωποι.

Κατὰ ταῦτα δὴλον ὅτι οἱ ἀληθῶς πολιτισμένοι ἄνθρωποι, οἱ Ἕλληνες, δὲν πρέπει νὰ σκέπτονται ὅπως οἱ βάρβαροι καὶ ἀμαθεῖς, ἦτοι δὲν πρέπει νὰ ἀποθαυμάζουν τὰ παρελθόντα ὡς ἀρίστα καὶ νὰ μεμψιμοιοῦν ἀδιακόπως διὰ τὰ παρόντα ὡς ἐλεεινὰ καὶ ἄθλια. Ὅχι, τὰ πράγματα τοῦ κόσμου πάντοτε τοιαῦτα ἦσαν ἢ μάλλον ἄλλοτε ἦσαν πολὺ χειρότερα καὶ οἱ ἄνθρωποι ὁμοίως ἀνέκθεον διέφερον ἀπ' ἀλλήλων. Πάντοτε καὶ πανταχοῦ ὁ ἄνθρωπος διὰ πολλῶν καὶ μακρῶν ἀγῶνων, αὐτὸ τοῦτο διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου, δι' ἰδρώτων καὶ αἱμάτων ἐπροχώρησεν. Μόνον οὕτως ἠδυνήθη νὰ βελτιώσῃ ἀληθῶς τὴν θέσιν του. «Ἐν ἰδρώτι τοῦ προσώπου σου φαγῇ τὸν ἄρτον σου», ταύτην τὴν μεγίστην εὐλογίαν (οὐχὶ κατάραν) ἔδωκεν ὁ πανάγαθος Θεὸς εἰς τὸν πρωτοπλάστην Ἀδὰμ καὶ διὰ ταύτης ἠτύχησαν τὰ τέκνα αὐτοῦ νὰ ἰδρῶσιν τὸν πολιτισμόν, νὰ θέσωσι νόμους, νὰ γίνωσιν ἄνθρωποι!

Λοιπὸν μακρὰν ἀφ' ἡμῶν πᾶσα ἀπογοήτευσις καὶ πᾶσα μεμψιμορία. Ἀς ἔχουν αὐτὰς οἱ ἀνίστορητοι καὶ οἱ δειλοί. Οἱ Ἕλληνες, ἰδίᾳ μετὰ τὰ τελευταῖα γεγονότα ἐδιδάχθημεν καὶ ἐπιστάμεθα ὅτι, ὅπως ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος Συρακούσιος ἔλεγεν, ἐν ταῖς μάχαις καὶ τοῖς δεινοῖς γινόμεθα φρονιμώτεροι, ὅτι κατὰ τοὺς χαλεπὺς μάλιστα καιροὺς διαφαίνονται καὶ διαλάμπουσιν οἱ γενναῖοι χαρακτῆρες, καὶ διὰ ταῦτα θὰ ἐξακολουθήσωμεν μετὰ θάρρους τοὺς ἀγῶνας ἡμῶν ὑπὲρ τῆς μεγάλῃς καὶ ἀριστοτοκῆς Ἑλλάδος μας.

ΕΘΝΙΚΩΝ ΠΑΝΘΕΩΝ

82

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΣΩΖΟΣ*

Ἐν τῷ δημοσίῳ τῶν ἐθνῶν βίῳ καὶ τῶν ἀρίστων πολιτικῶν ἀνδρῶν αἱ γνώμαι ἐλέγχονται καὶ τῶν μεγίστων στρατηλα-

* Ἐπὶ τῇ ἐορτῇ τῶν Χριστουγέννων.

τῶν αἱ πράξεις πολλάκις. Δὲν ἐπαινεῖται ἐν πᾶσι τὸ λυκούργειον πολιτεύμα, ἔχει εἰσέτι ὁ Περικλῆς τοὺς κατακρίνοντας αὐτὸν διὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ὅπως ὁ Δημοσθένης διὰ τὴν δεινὴν ἐχθρὰν πρὸς τὸ ἔργον τὸ πανελλήνιον καὶ μεγάλῳ γονιμὸν τοῦ Φιλίππου καὶ Ἀλεξάνδρου, ἐλέγχονται οἱ τῆς Μεγάλῃς Ἐπαναστάσεως μας ἄνδρες οἱ τὴν πολιτικὴν τοῦ ἔθνους διοικοῦντες, διότι ἐξῆλθον τὸν πανδάκρυτον ἐμφύλιον πόλεμον ἐν Πελοποννησίᾳ καὶ ὁ Καποδίστριας διὰ τραχυτέρως τινὰς διατάξεις τῆς διοικήσεως αὐτοῦ. Κατακρίνομεν τὸν Παυσανίαν διὰ τὴν στρατηγίαν τὴν ἐν Πλαταιαῖς, τὸν Ἀλέξανδρον διὰ τὴν ὁρμὴν πρὸς τῆς Γάζης καὶ τῆς ἀκροπόλεως τῶν Μυλλῶν, τὸν Βελισάριον διὰ τὴν πορείαν πρὸς τὴν Καρχηδόνα, αὐτὸν τὸν Μέγαν Ναπολέοντα διὰ τὴν κατὰ τῆς Ῥωσσίας στρατείαν.

Μόνον ὁ ὑπὲρ τῆς πατρίδος θάνατος· εἰς ἔπαινον εἶναι μὲ χρυσανθεῖς στεφάνους περιβαλλόμενος τὴν κεφαλὴν, οὗς ἡ ὀνειρόπλαστος ἐπέλεξε δόξα. Εἰς ἔπαινον πάντοτε καὶ διὰ πάντας. Οἱ πρόγονοι ἡμῶν, διδάσκαλοι τοῦ ὑπερηφάνου, τοῦ ἐλευθέρου βίου, εἶπον εὐρύτατα τὴν γνώμην ταύτην, ὡς ὁ Καλλίνος ὁ ἐλεγεῖαρχος, ὅστις ἐψάλλεν ὅτι «τιμὴν φέρει καὶ μὲ χάριν περιβάλλει τὸν ἄνδρα τὸ νὰ μέχεται ὑπὲρ τῆς πατρίδος του κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἀδιαφορῶν πρὸς τὸν θάνατον». Ἄλλ' ἂν διὰ πάντα πολίτην νόμος τοῦτο ἀρχαῖος ἠθικός εἶναι, διὰ τοὺς ἀρχοντας τῶν λαῶν καὶ γραπτὸς, οὕτως εἰπεῖν, νόμος εἶναι, ὁ μεγαλοφρονέτατος δὲ ὑμῶν τῶν ἐλευθέρων πολιτειῶν, ὁ Δημοσθένης, ἐκήρυξεν ὅτι «τοῦ στρατηγοῦ προσορισμὸς ὑπὸ τῆς θεότητος, μοῖρα εὐλογητὴ εἶναι ν' ἀποθνήσκῃ μαχόμενος πρὸς τοὺς πολεμίους».

Τοῦτο οὐχὶ λόγους καινοὺς ἀλλ' ἔργον ἀπέδειξαν οἱ πρόγονοι ἡμῶν κατὰ τὸν μακρότατον τοῦ γένους ἡμῶν βίον. Οὕτως ὁ Ἡρακλείδης ὁ Ἰλλυρὸς φονεύεται προμαχῶν τῆς στρατιᾶς τοῦ ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Ἀρκάδων Ἐχέμου τοῦ Ἀερόπου, οὕτως ὁ Κόδρος, ὁ Κυναίγειρος, ὁ Λεωνίδας, Νικηφόρος ὁ Α', καὶ Κωνσταντῖνος ὁ ΙΑ', οὕτως ὁ καπετὰν Κούρμας (Πάτρια 1904 ἀριθ. 52), καὶ ὁ Καραϊσκάκης, οὕτως ὁ Χριστόδουλος Σῶζος ὁ Κύπριος ἀρχων, οὗτινος τὴν ἀκηράτου λαμπρόδος μορφήν περὶ ὡμεῖς νὰ εἰκονίσωμεν ἐνταῦθα.

Ἄν εὐδαιμονία εἶναι νὰ γεννηθῇ τις ἐξ ἀγαθῶν γονέων — καὶ εἶναι σχεδὸν πάντοτε τοῦτ' ἀληθές — τὸν Χριστόδουλον Σῶζον ἡ θεότης ἠλόγησε γεννηθέντα ἐν οἴκῳ τιμῆς μακαρίας, γλυκεῖας στοργῆς, εὐμενοῦς καὶ ἀπροσπονήτου πρὸς τοὺς ἄλλους προσηγορίας, ἐν οἴκῳ, ὅπου γονεῖς σεπτοὺς καὶ περιημένους, αὐτὸν καὶ ἐξ ἀδελφῶν ἀσπίλου ἀρετῆς συγγενεῖα ἀναρίθμητος περιέβαλε δι' ἀμβροσίας χάριτας.

ὑπὸ τὰς εὐχὰς καὶ τὴν συνετὴν διοίκησιν τῶν τοιούτων γονέων ἀνῆρχετο εἰς ἡλικίαν ὑψηλόκαρμος καὶ κομψῆς ἀναδρομῆς ἀλλ' εὐρύστερνος, μὲ κόμην εἰς ἰούλους ὡς τοῦ Πραξιτελείου Ἑρμοῦ συνεσταλαγμένη, μελανὴν ὡς οἱ ὀφθαλμοὶ του οἱ γενναῖοι οἱ ἀπροσποίητοι πίστιν ἐμπνεύοντες, τῆς λευκῆς ψυχῆς του πύλαι ὀρθάνοιτοι. ὑπὸ τὰ παιδεύματα δὲ τὰ ὑψηλὰ τοῦ ἐν Λεμεσῷ διδασκάλου τοῦ γένους Ἀνδρέου Θεοτοκλέους παντὸς μεγάλου ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας ἐνεφύθη, καὶ ἐπὶ τῶν ἀσείστον τούτων θεμελίων τὸν ἀγλῶν νῶν τῆς ἐπιστήμης τῶν νόμων σιγήριζε, ἱεροφάντης περίσεμος τοῦ ποινικοῦ δικαίου ἐγένετο, πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἐξ ὑψηλῆς γνώμης ἀποβλέπων, ὥστε ἠδύνατο νὰ εἴπῃ καυχώμενος ὅτι τοῦ Σοφοκλέους ὁ Τεῦκρος, ἀδὲ ἔχω τὴν τέχνην μου ὡς ἐπάγγελμα βοποριστικόν. Διότι ἦτο ἀδούλωτος ὑπὸ τῶν χρημάτων, νομίζων αὐτὰ μόνον χρήσιμα διὰ τὴν τέλει τοῦ ἀγαθοῦ, τοῦ ἀγαθοῦ ὑπὲρ τῆς ὅλης Ἑλληνικῆς πατρίδος, ὑπὲρ τῆς Κύπρου, ὑπὲρ τῆς πόλεως Λεμεσοῦ, ἥς ἐπὶ τρεῖς περιόδους ἐξελεγε δῆμαρχος ὑπὸ τῶν λατρευόντων αὐτὸν συμπολιτῶν, οἵτινες καὶ ὄσματα ποιοῦντες ἐψάλλον εἰς

Διὰ τὰς εἰς τὸ Ταμιευτήριόν της, τὸ ὁποῖον
 λειτουργεῖ καθ' ἑκάστην, καταθέσεις, ὡς καὶ
 διὰ τὰς χάριν ἀγαθοεργῶν σκοπῶν, πληρώ-
 νει τόκον 4 0/0.